अतिवादः 1 Very harsh, abusive or insulting language, reproof; यः परेषां नरो नित्यमतिवादांस्तितिक्षते । देवयानि विजानीहि तेन सर्वमिदं जितम् ॥ Mb. 1. 79. 1. अतिवादांस्तितिक्षेत Ms. 6. 47; reprimand, correction; अतिवादाद्वदाम्येष मा धर्ममभिशङ्किथाः Mb. -2 Exaggerated talk, hyperbole (अत्युक्ति); अतिवादं शंसति अतिवादेन वै देवा असुरान् अत्युद्य अथैनानत्यायन् Ait. Br.

अतिवादिन् *a.* Talkative, very eloquent; exclusively establishing one's own assertion; प्राणो ह्येष यः सर्वभूतैर्विभाति विजानन्विद्वान्भवते नातिवादी Mund. 3. 1. 4.

अतिवासः Fast on the day preceding a Śrāddha.

अतिविकट *a.* Very fierce. **-टः** A vicious elephant.

अतिविष *a.* 1 Very poisonous. -2 Counteracting poison. **-षा** N. of a poisonous yet highly medicinal plant (Mar. अतिविष or अतिविख) Aconitum Ferox.

अतिविस्तरः Prolixity, diffuseness; U. 1; Māl. 1.

अतिवृत् 1 A. (P. in epic poetry) 1 To pass over or by, cross (as a place &c.). उपासते पुरुषं ये ह्यकामास्ते शुक्रमेतदतिवर्तन्ति धीराः Mund 3. 2. 1. -2 (*a*) To go beyond, exceed (fig. also); वाग्विभवातिवृत्तमाचार्यकम् Māl. 1. 26 exceeding or transcending the powers of speech, indescribable; मुकुलावस्थामतिवृत्तेषु तण्डुलेषु Dk. 132; का ते स्तुतिः स्तुतिपथादतिवृत्तधाम्नः Mv. 4. 29 transcending praise. (*b*) To offend, overstep, transgress, violate; योऽस्याः शासनमतिवर्तेत Dk. 167; कोऽतिवर्तते दैवम् 51 who can transgress the decrees of Fate? कोऽन्यो जीवितुकामो देवस्य शासनमतिवर्तेत Mu. 3. न खलु दूरगतोऽतिवर्तते Śi. 6. 19. (*c*) To neglect, omit, let slip. (*d*) To have no regard to, disregard, slight; offend (especially by unfaithfulness), injure; शपथशतातिवर्ती Dk. 62 disregarding; ऋतुस्नातां सतीं भार्यां...अतिवर्तेत दुष्टात्मा; यथाहं कर्मणा वाचा शरीरेण च राघवम्। सततं नातिवर्तेय Rām. अपत्यलोभाद् या तु स्त्री भर्तारमतिवर्तते Ms. 5. 161. -3 (*a*) To surpass, excel; मनुष्यसंख्यामतिवर्तितुं वा Ki. 3. 40, एष जनतातिवर्तिनो Śi. 14. 59; बान्धवस्नेहं राज्यलोभोऽतिवर्तते Ks. 41. 40; to outweigh, preponderate. (*b*) To overcome, subdue, vanquish, get the better of; get over, escape or get loose from; असाध्यानतिवर्तन्ते प्रमेहा रजनीं यथा Suśr.; किमाचारः कथं चैतांस्त्रीन् गुणानतिवर्तते Bg. 14. 21 transcend these three qualities; दैवं पौरुषेण° Mb., Dk. 73, Ks. 121. 67. -4 (Intrans.) To pass away, glide away, elapse (as time); to be late or delay; एवं तयोः प्रत्यहमन्योन्याहारादि दानेन कालोऽतिवर्तते H. 1; महता स्नेहेन कालोऽतिवर्तते H. 2; समयो नातिवर्तते Mv. 6; आषोडशाद् ब्राह्मणस्य सावित्री नातिवर्तते Ms. 2. 38 is not late (नातिक्रान्तकाला भवति). -5 To go away from, leave, abandon (abl.); यथा मे हृदयं नित्यं नातिवर्तति राघवात् Rām. -*Caus.* 1 To slight, not to heed, disregard सुहृदश्चातिवर्तिताः Dk. 136. -2 To let out, discharge (as excrement).

अतिवर्तनम् A pardonable offence or misdemeanour; exemption from punishment; ten cases are mentioned in Ms. 8. 290 (यानस्य चैव यातुश्च यानस्वामिन एव च। दशातिवर्तनान्याहुः शेषे दण्डो विधीयते ॥)

अतिवर्तिन् *a.* 1 Crossing, surpassing, excelling; भुवनातिवर्तिना ओजसा Ki. 12. 21; passing, overstepping, transgressing, violating &c. Bhāg. 6.17.12. -2 Excessive. -3 Foremost.

अतिवृत्तिः *f.* 1 Surpassing, violation, transgression. -2 Exaggeration, hyperbole. -3 Violent effusion (as of blood); excessive action.

अतिवर्धनम् Excessive growth, increase, adding to, increasing; एतत्खलु व्यजनानिलैरति (भि) वर्धनं प्रभञ्जनस्य यदस्मद्विधैः परिबोधनमार्यस्य K. 289; cf. "Carrying coals to New Castle", or "To gild refined gold, to paint the lily, ...or with taper-light the eye of Heaven to garnish is wasteful and ridiculous excess".

अतिवृद्ध *a.* Very old; very much grown. **-द्धः** N. of a Mantra in Tantras; चतुःशतं समारभ्य यावद्वर्णसहस्रकम्। अतिवृद्धः स मन्त्रस्तु सर्वशास्त्रेषु वर्जितः ॥ **-द्धा** A very old cow (unable to chew grass &c.).

अतिविष्ठित *a.* 1 One who fights bravely; विस्रब्धानतिविष्ठितान् Rām. 4. 18. 38. -2 One who transgresses the limits, Mb. 3215. 16.

अतिवृष्टिः *f.* Excessive or heavy rain, one of the six calamities of the season. See ईति.

अतिवेगित *a.* Moving or moved with great velocity, quick in motion; भौमादयोल्पमूर्तित्वाच्छीघ्रमन्दोच्चसंज्ञकैः। दैवतैरपकृष्यन्ते सुदूरमतिवेगिताः ॥

अतिवेधः Close contact, N. of the contact of दशमी and एकादशी (अरुणोदयवेधः स्यात् सार्धं तु घटिकाद्वयम्। अतिवेधो द्विघटिका प्रभासंदर्शनाद्रवेः ॥ इति स्मृत्युक्तः एकादश्याः दशमीसंपर्कभेदः Tv.).

अतिवेल *a.* [अतिक्रान्तो वेलां मर्यादां कूलं वा] 1 Exceeding the due limits or boundary (as the water of the sea). -2 Excessive, extravagant; boundless, किं मामिदानीमतिवेलमात्थ Mb. 3. 34. 7. **-लम्** *adv.* 1 Excessively. -2 Out of season, unseasonably.

अतिवैशस *a.* Very intense; आततायिभिरुत्सृष्टा हिंस्रा वाचोऽतिवैशसाः Bhāg. 3. 19. 21.

अतिव्यथनम्-था Inflicton of great pain; cf. सपत्रनिष्पत्रादतिव्यथने P. V. 4. 61.

अतिव्याप्तिः *f.* 1 An unwarrantable stretch of a rule or principle. -2 Including what is not intended to be included in a proposition; (in Nyāya) including or covering too much, unwarranted extension of a definition to things not intended to be defined by it, so that it includes such things as ought not to fall under it; one of the three faults to which a definition is open; अलक्ष्ये लक्षणगमनम् अतिव्याप्तिः; यथा मनुष्यो ब्राह्मणः इति लक्षणस्य शूद्रेऽतिव्याप्तिः, तस्यापि मनुष्यत्वात्.